

Primera cita de llúdrria (*Lutra lutra* L.) a la desembocadura del riu Millars (est de la península Ibèrica)

Gonzalo Juan¹, David López¹, Josep Maria Martínez¹ & David Campos-Such²

1 Consorci Gestor del Paisatge Protegit de la Desembocadura del riu Millars. Pl. Pere Cornell, 1. 12550 Almassora. C.e.: riumillars@gmail.com
2 Fundació Limne. C. Quart, 80. 46008 València. C.e.: recursos@limne.org

La llúdrria (*Lutra lutra*) és el major carnívor valencià. Malgrat que la seua distribució disminuï gradualment durant la darrera meitat del segle vint i estaven en perill d'extinció, les citacions de llúdrria han augmentat de manera significativa durant les darreres dècades. Presentem la primera cita de *Lutra lutra* a la desembocadura del riu Millars (E de la península Ibèrica), a pocs metres de la mar Mediterrània. El mustèlid s'identificà per les petjades i els excrements.

Paraules clau: *Lutra lutra*, llúdrria, riu Millars, conservació.

First record of the eurasian otter (*Lutra lutra* L.) in the mouth of the Millars River (eastern side of the Iberian Peninsula)

The eurasian otter (*Lutra lutra*) is the valencian biggest carnivore. Although its distribution decreased gradually throughout the latter half of the twentieth century and it was on the verge of extinction, otter's citations have significantly increased over recent decades. Here we report the first record of *Lutra lutra* in the mouth of the Millars River (E of the Iberian Peninsula), just meters away from the Mediterranean Sea. The mustelid was identified by its footprints and spraints.

Key words: *Lutra lutra*, eurasian otter, Millars river, conservation.

La Llúdrria *Lutra lutra* (Linné, 1758) és el major carnívor de la Comunitat Valenciana. De cos allargat i extremitats proporcionalment curtes, este mustèlid presenta grans adaptacions a la vida aquàtica o semiaquàtica, com ara la disposició dels ulls, les narius i les orelles a la part superior del cap, la presència de membranes interdigitals o la presència d'una cua ampla i aplanada a la seua base (Ruiz-Olmo, 2007).

Si bé la seua distribució territorial havia estat àmplia, la comparativa dels censos realitzats durant els anys 60 (Blas-Aritio, 1970) amb els portats a terme durant els 80 (Delibes, 1990; Jiménez & Lacomba, 1991) mostren una dràstica disminució de les poblacions a nivell de tot l'Estat, amb especial incís a la zona est de la península Ibèrica. La disminució d'efectius durant la darrera meitat del segle XX ha estat sovint associada a diverses

causes, com ara: la contaminació, la destrucció de l'hàbitat, la sobreexplotació de recursos, la davallada en el volum de preses, l'aïllament poblacional o la cacera (Ruiz-Olmo, 2007). Tot i això, Jiménez (2003) destaca que, probablement, els factors que marcaren la davallada de poblacions de llúdrria foren la disponibilitat i gestió de l'aigua, més que la contaminació o l'estat del bosc de ribera.

La regressió d'esta espècie fou tal, que a la Comunitat Valenciana, durant els anys 80, havia desaparegut del 75% de trams de riu que ocupava als anys 60 (Jiménez, 1987; citat a Jiménez, 2003). Això provocà que durant molt de temps es considerara a este mustèlid com a bioindicador (Ruiz-Olmo, et al. 1998), en quedar relegat als trams alts de certs rius ben conservats, amb una bona comunitat piscícola de què alimentar-se. En millorar la qualitat dels rius durant els 90 el recurs tròfic

esdevé, precisament, el factor que sembla limitar la distribució de la llúdrria; de fet, allà on la comunitat piscícola és pobra, s'apunta que la regeneració de les seues poblacions pot tindre un vincle molt directe amb la forta presència del cranc de riu americà *Procambarus clarkii* (Ruiz-Olmo & Clavero, 2008).

A la Comunitat Valenciana la recuperació no ha anat tan ràpida com a altres zones d'Espanya, probablement per la xarxa hidrogràfica que tenim, que és escassa i amb rius i barrancs de poc cabal i períodes de fort estiatge i sequera (Jiménez & Lacomba, 1991). D'altra banda, la regulació que es fa dels cabals també és un factor limitant, en alterar

el flux i la reproducció de la ictiofauna, aparentment incapaç d'adaptar el seu cicle biològic intern al canvi de cabals (Jiménez, 2003).

Malgrat tot, la llúdrria ha demostrat ser un mamífer molt resistent i s'ha adaptat molt bé a les millores observades als nostres rius i als nous recursos tròfics que té al seu abast. En ser semi-aquàtic, té capacitat de colonitzar noves regions, passant de conca a conca (Jiménez et al., 2008). I quan les condicions són favorables i el nombre d'efectius és alt, es llançarà a descobrir noves àrees.

Els mostrejos bianuals portats a terme pel Servei de Vida Silvestre de la Conselleria d'Infraestructures, Territori i Medi Ambient ho confirmen: l'any 2005 l'espècie es trobava a 25 quadrícules, passant a ocupar-ne 54 l'any 2014 (Servei de Vida Silvestre, 2015). L'augment més notable el trobem a les conques de la província de València on, a banda dels rius que ocupava (Cabriel, Túria i Xúquer) ha colonitzat també el Magre; a Alacant s'han detectat el 2013, per primera vegada, exemplars provinents del riu Segura, mentre que a Castelló les poblacions es mantenen estables. El ritme de recuperació fins i tot ha fet que recentment s'avaluara de nou el seu estatus de conservació, rebaixant-ne la protecció (Orde 6/2013, de 25 de març).

Este treball confirma l'expansió de la llúdrria i aporta una nova citació del mustèlid a la quadrícula UTM 30SYK52 (Fig. 1), una zona on prèviament no se n'havia detectat i que, a banda, confirma que ja arriba arran de mar.

El 14 de maig de 2015, en el transcurs d'una jornada de recerca de rastres d'altres mustèlids, un dels membres de la guarderia del Consorci Gestor del Paisatge Protegit de la Desembocadura del riu Millars observà diverses petjades sobre substrat arenós, a una illota situada a una de les goles del riu.

Els rastres foren fotografiats (Fig. 2A i B) i associats a llúdrria. Per tal d'assegurar la identificació s'aplanà el substrat i s'adequà per tal de capturar petjades més nítides, que foren observades tres dies després. La troballa es traslladà als tècnics dels Servicis Territorials de Castelló de la Conselleria d'Infraestructures, Territori i Medi Ambient i del

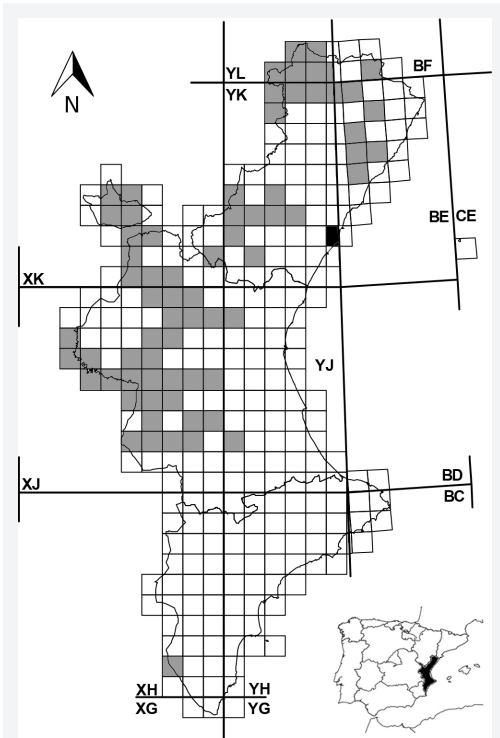

FIGURA 1. Presència en UTM 10x10km de *L. lutra* a la Comunitat Valenciana. Els quadrats grisos representen dades entre 2001-2015 del BDBC. La nostra citació (no referenciada al BDBC) es representa amb un quadrat negre.

FIGURE 1. Current distribution of *L. lutra* in the Valencia Region. Grey squares show UTM 10x10 data between 2001-2015 from the BDBC. Our record (not found at the BDBC) is represented with a black square.

FIGURA 2. Conjunt de petjades (A, B) i excrements (C, D) de llúdria trobades a la desembocadura del riu Millars. Fotografies de Gonzalo Juan.

FIGURE 2. Set of otter footprints (A, B) and spraints (C, D) found at the mouth of the Millars river. Photographs by Gonzalo Juan.

Centre de Recuperació de Fauna Forn del Vidre que confirmaren que, en efecte, es tractava de llúdrria. A més, en un transecte realitzat conjuntament pel personal del Consorci i de la Conselleria el 2 de juny, es va revelar la presència d'excrements (Fig. 2C-D), un rastre molt característic que permet identificar fàcilment a este mustèlid (Clavero et al., 2014).

Futures prospeccions haurien de determinar si els rastres trobats corresponen a diversos exemplars que s'han establert a la zona o si, per contra, es tracta d'un exemplar aïllat, provinent de zones més densament poblades i a la recerca de noves zones favorables. En tot cas, tot sembla apuntar que la via d'entrada ha estat el propi riu Millars, en tindre poblacions confirmades a menys de vint km de distància (Fig. 1).

L'alt nivell de protecció de la desembocadura del riu Millars (paisatge protegit, catàleg de zones humides, LIC, ZEPA i refugi de caça) pot ser un garant per a la conservació de l'espècie al tram baix del riu.

Bibliografia

Blas-Aritio, L. 1970. Vida y costumbres de los mustélidos españoles. Servicio de Pesca Continental, Caza y Parques Nacionales. 292 pp. Ministerio de Agricultura. Madrid.

Banc de dades de biodiversitat de la Comunitat Valenciana. 2015. <http://bdb.cma.gva.es/citas/listado.asp?id=5933&nombre=Lutra%20lutra> (Data de consulta 10/06/2015). Conselleria d'Infraestructures, Territori i Medi Ambient.

Clavero M., Blanco-Garrido F. & Ruiz-Olmo J. 2014. Nutria paleàrtica *Lutra lutra* (Linnaeus, 1758). A: Calzada J., Clavero M. & Fernández A. (eds). Guía virtual de los indicios de los mamíferos de la Península Ibérica, Islas Baleares y Canarias. <http://www.secem.es/guiaeindiciosmamiferos/> (Data de consulta 15/06/2015). Sociedad Española para la Conservación y Estudio de los Mamíferos (SECEM).

Delibes, M. 1990. La nutria (*Lutra lutra*) en España. 198 pp. ICONA. Madrid.

Jiménez, J. 1987. The otter and its conservation in the valencian region (E. Spain). IUCN Otter Specialist Group Bulletin, 2: 37-41

Jiménez, J. & Lacomba, J. I. 1991. The influence of water demand on otter (*Lutra lutra*) distribution in Mediterranean Spain. A: C. Reuther y R. Röetcher (eds.). Proceedings V. International Otter Colloque Hanksbüttel. Habitat, 6: 249-254.

Jiménez, J. 2003. La llúdrria, emblema i víctima dels rius valencians. Mètode, 38: 60-62.

Jiménez, J., López-Martín, J. M., Ruiz-Olmo, J. & Delibes, M. 2008. ¿Porqué se está recuperando la nutria en España? In: López, J. M. & Jiménez, J. (Ed.). La nutria en España. Veinte años de seguimiento de un mamífero amenazado. 493 pp. SECEM, Málaga.

Ordre 6/2013, de 25 de març, de la Conselleria d'Infraestructures, Territori i Medi Ambient, per la qual es modifiquen les llistes valencianes d'espècies protegides de flora i fauna. DOCV núm. 6996 de 04/04/2013.

Ruiz-Olmo, J., Calvo, A., Palazón, S., & Arqued, V. 1998. Is the Otter a bioindicator? Galemys, 10: 227-237.

Ruiz-Olmo, J. & Clavero, M. 2008. Los cangrejos de río en la ecología y recuperación de la nutria en la Península Ibérica. In: López, J. M. & Jiménez, J. (Ed.). La nutria en España. Veinte años de seguimiento de un mamífero amenazado. 493 pp. SECEM, Málaga.

Ruiz-Olmo, J. 2007. *Lutra lutra* Nutria. Pp. 312-314. In: Palomo, L. J.; Gisbert, J. & Blanco, J.C. (Ed.). Atlas y Libro Rojo de los Mamíferos Terrestres de España. 588 pp. Dirección General para la Biodiversidad-SECEM-SECEMU. Madrid.

Servici de Vida Silvestre, 2015. Resultados del IV sondeo bienal de nutria en la Comunidad Valenciana. Año 2014. 6 pp. Conselleria d'Infraestructures, Territori i Medi Ambient. València.

Rebut el 3 de juny de 2015

Acceptat el 30 de juny de 2015